

Mevcutatta sebep-i muhabbet olan şeyler nelerdir?

Muhabbetin sebeplerini Üstad Hazretleri şu şekilde izah ediyor:

"İKİNCİ REMİZ: Seyyid Şerif Cürcânî Şerhu'l-Mevâkîf'ta demiş ki: 'Sebeb-i muhabbet, ya lezzet veya menfaat ya müşâkelet (yani meyl-i cinsiyet) ya kemâldir. Çünkü kemâl mahbub-u lizâtihîdir.' "

"Yani, ne şeyi seversen, ya lezzet için seversin ya menfaat için ya evlâda meyl gibi bir müşâkele-i cinsiye için ya kemâl olduğu için seversin. Eğer kemâl ise, başka bir sebep, bir garaz lâzım değil; o bizzat sevilir."

"Meselâ, eski zamanda sahib-i kemâlât insanları herkes sever; onlara karşı hiçbir alâka olmadığı halde istihsankârâne muhabbet edilir."(1)

Yani sebep-i muhabbet; **ihsan, cemal** ve **kemal**dir. Yani insan ihsan, cemal ve kemalden dolayı bir şeyi sever ve ona muhabbet besler.

ihsan; *ikram ve lütuf anlamındadır.* Nasıl bir insan bize karşı çok ikram ve lütuflarda bulursa, biz ona karşı kalben ilgisiz kalamayıp, ona muhabbet duyarız. Aynı şekilde bize sayısız ve sonsuz ikram ve ihsanlarda bulunan Allah'a karşı ilgisiz ve alakasız kalmamız mümkün değildir.

Halbuki kainattaki bütün ihsan ve ikramlar ondan geliyor, insanların ihsan ve ikramları da onun ihsan ve ikramının bir tecellisi, basit bir gölgesidir. Hal böyle iken, insanın Allah'a sonsuz bir muhabbet beslemesi gerekirken, insan bu ikram ve ihsanların Allah'tan geldiğini iyi okuyamayıp, sebeplere vermesi muhabbetin yüzünü sebeplere çeviriyor. Mesela, anne ve babanın üstünde Allah'ın şefkat elini görmeyen bir yavru, muhabbetini anne ve babasına sarf ediyor, Allah'ı aklına getirmiyor.

Cemal; güzellik demektir. İnsan kalbi güzelliklere de ilgisiz kalmaz. Bir yerde güzellik gördü mü ona muhabbet beslemeye başlar.

"Güzellik" sadece bir suret ve şekil güzelliği anlamında değildir; ahlak güzelliği, iç güzellik gibi her şeyin kendine mahsus bir güzelliği vardır. Kainattaki bütün güzellikler de aynı ihsan ve ikramda olduğu gibi, Allah'ın sonsuz güzelliğinden gelen basit ve çok perdelerden geçmiş birer gölgeler hükmündedirler. O zaman güzelliğin gerçek kaynağı olan Allah dururken, onun basit ve çok perdelerden geçmiş

---

güzelliklerini sevmek ve ona ilgi duymak ve asıl kaynağı unutmak; akıl kârı olmasa gerek.

Kemal; kusursuzluk ve mükemmellik demektir. İnsanın kalbi kusursuz ve mükemmel olan bir şeyi dolaysız olarak direkt sever ve muhabbet besler. Kâinattaki bütün mükemmellikler; Allah'ın mutlak ve sonsuz mükemmelliğinden süzülüp gelen basit bir tecellidir. Basit bir kemal kalbimizi coşturup sevgi seline çeviriyor ise, kemalin ve mükemmelliğin kaynağı olan Allah kalbimizi parça parça etmesi gerekmez mi? Etmiyor ise, demek bakışımızda ve imanımızda bir kuvvetsizlik ve arıza var demektir.

İşte biz sağlam ve tahkiki bir iman ve marifet ile kâinattaki bütün **ihсан, cemal ve kemalin** Allah'tan geldiğini görebilsek; o zaman sebeplere dağılmış muhabbetimiz Allah'ta toplanabilir.

(1) bk. [Sözler, Otuz İkinci Söz, İkinci Mevkıf.](#)